

Min barndomsvej – Risvangen

Det hele begyndte vist med, at min mor blev gravid for 3. gang. Det var ikke planlagt, og vi boede i en to-værelses på Brønshøj Torv.

Året var 1955. Jeg var 7 år, gik i skole, legede og var helt tilfreds med den to-værelses, gården med Tom, Jonna, Chokolade-Jan og de andre unger, turene med mor og lillebror til mosen på de lange sommerdage og til soppebassinet på Hvidkildevej, når dagene var for varme til mosen. Vintrene husker jeg slet ikke fra denne periode.

Men en dag var huset købt, og vi skulle flytte.

Jeg var med min far på scooter henne og se herligheden.

Et kæmpe hus med en kæmpe have. I hvert fald for mig.

Reelt var huset vel nok 50 kvadratmeter i grundareal, dvs. ca. 90 kvadratmeter alt i alt. Haven var som et frimærke.

To værelser ovenpå, et stort og et mindre, og to små stuer forned. Men det bedste var badeværelset, der var stort med hvide fliser, og et stort hvidt badekar. Hvilken luksus.

Mange af husene i Enighedens Vejlag, som vi altså skulle flytte ind i, var stadig opdelt i 2 lejligheder. Én foroven, og én forned. Men vi skulle altså bo i hele huset i Risvangen 9.

Den gamle mand (måske var han slet ikke så gammel) skulle flytte ind i vores lejlighed på Brønshøj Torv samtidig med, at vi skulle flytte ind i hans hus.

Det stod i alle årene bagefter som et mareridt for min mor at bytte på denne måde, så det har nok været hæsligt.

Huset var utroligt beskidt. Bang som den gamle mand hed, var en enlig mand. Om han var ungkarl eller enkemand ved jeg ikke. Men da jeg kom fra skole den dag i september hvor vi var flyttet, var alle mine mors veninder, som jeg kaldte ”tanter” i gang med grundrengøring. Min, på det tidspunkt, gravide mor, dirigerede tropperne rundt til nedtagning af spindelvæv, vaskning af gulve, trapper, vægge, lofte og radiatorer, bankning af tæpper og pudsning af vinduer, og da dagen var omme, var vi flyttet ind og min bror og jeg fik det ene værelse, det største, mens vores forældre skulle sove i det lidt mindre værelse.

Midt i baghaven stod et lille æbletræ. Baghaven var anlagt efter gammel skik, med små bede med perlesten og roser og muligvis også små buksbomhække. Herudover var der en stribe skure med retriradedøre, der kunne tyde på, at her tidligere havde været das.

Der var en lille kælder med et koksfy, og der var et køkken så stort, at vi kunne spise i det.

Min fornemmelse var, at vi var meget rige, og at det var noget særligt at bo i et hus. Jeg tror, at næsten alle mine klassekammerater boede i lejligheder som den, vi kom fra på Brønshøj Torv. Kun de efter min barneopfattelse helt rige, et par stykker, boede i hus på Bækkeskovvej og ved mosen. Men vi boede i Risvangen.

På hjørnet var Brønshøj Sportsmagasin, og på det andet hjørne lå manufakturhandler Jørgen Kjærs butik. Ved siden af sportsmagasinet, ud mod Frederikssundsvej, havde tobakshandler Ingemann sin lille butik.

Selv boede han med sin kone og sin gøende hund i nr. 3 i Risvangen. Vi var helt sikre på, at det var en meget stor og farlig hund, for jorden rystede, når den gøede. Vi var utroligt nysgerrige og utroligt bange for dette vilddyr. Undertiden forsøgte de modigste børn at snige sig ind i haven, og der var nogle der påstod, at de havde set den, men jeg tror de løj.

Lige overfor, ved siden af manufakturhandlerbutikken, boede Magisteren. Magisteren skoddede efter sin mors død alle husets vinduer til. Han gravede kæmpehuller i haven og puttede cement i disse mandshøje huller. Han havde vist et toilet, men rygtet sagde, at han gjorde det i en spand og smed det ud i haven. Han var faktisk magister på et anerkendt københavnsk gymnasium. Han kom hver dag hjem fra arbejde i pæn habit og slips, for senere at komme ud i haven i beskidt arbejdstøj, hvorefter han gik i gang med sine udgravninger. Han samlede på frimærker, havde et kæmpe måneansigt, var vel 1,90 høj og fik fra mejeriet på Håbets Allè omkring 10 liter mælk bragt ud hver dag. Vi diskuterede altid, om han mon havde grise bag skodderne, for hvem skulle mon have al den mælk?

Engang fik han dårligt ben, kom på hospitalet, blev vasket, kom hjem igen og fik en cykel med en speciel pedal, der gjorde det muligt for ham at cykle med det ene ben, mens det andet ben holdt sig stift hvilende på den anden pedal.

Men det stive ben forhindrede ham ikke i fortsat at grave dybe huller i haven.

Magisteren var stenrig, mente vi. Han tjente mange penge og brugte kun penge til cement og til mælk. I de få situationer, hvor min mor eller en anden nabo havde gjort ham en tjeneste, blev de belønnet helt overdådigt. 10 æsker chokolade kan jeg f.eks. huske, at min mor fik, da hun engang gjorde en indsats for at forhindre en uventet gæst, en niece fra Australien, i at betræde hans enemærker.

Han var en original, en eneboer, en sær snegl, og vi brugte mange år og mange timer på at tale om ham, og der var mange myter om ham.

Overfor ham, ved siden af os, boede en anden eneboer Bertha. Hun havde også altid nedrullede gardiner og en vildtvoksende have. Da min far en gang tyndede lidt ud i syrenhækken ind til hende blev hun splittertosset.

Hun gik altid i sort, og kom sjældent ud.

Vi så kun én gæst komme hos hende. En nevø, der senere ved hendes død arvede huset og flyttede ind med kone og mange børn. Han var en lille vims, udadventt og meget nysgerrig mand. Hvis man ville vide noget, skulle man blot spørge ham. Han vidste alt om, hvad der foregik i Enighedens Vejlag. Og han bragte gerne rygter videre.

Når der blev sagt i radioen en vinteraften, at al udkørsel blev frarådet, kunne vi stensikkert høre hans bil starte efter et par minutter. Han måtte lige ved selvsyn ud og konstatere, at vejret var dårligt.

Da Valby Gasværk sprang i luften, og man over radioen blev bedt om at holde sig væk, startede han minuttet efter sin folkevogn og kunne efterfølgende berette alt om, hvordan det gik for sig ved gasværket.

En livlig person, som vi bestemt var meget gladere for end Bertha, som vi var hunderædde for.

Så var der vores naboer til den anden side. De to søstre, der boede i hvert sit hus. Den ene var enke og havde voksne børn og børnebørn, der ofte besøgte hende, og den anden var ugift. Hende var der noget mystisk og romantisk ved. Rygterne sagde, at hun havde været forlovet med en kunstmaler i sine unge dage, men at han var død, og at hun sørgede resten af sit liv over ham.

Så var der købmandsforretningen. Købmanden, en ældre kvinde, var på daværende tidspunkt kendt af alle unge i Brønshøj og omegn. Hun solgte gerne bagom, hvilket både vi der boede i Vejlaget og folk der kom udefra, gerne benyttede sig af, både aften og week-end.

Bag købmandsbutikken var en række skure. Her stod bl.a. pølsevognen fra Brønshøj Torv, som pølsemanden hver aften kom trækkende med. Men her boede også et par mænd, som man vel i dag ville kalde hjemløse.. Bl.a. en falleret vognmand, en sød og kær person, hvis værste mareridt var tanken om at komme i bad. Rygtet sagde da han døde, at det var fordi de havde vasket hamovre på hospitalet. Han kom ofte i vores have og blev klippet af min far for en femmer.

Man far var udlært frisør, og de fleste mænd fra vejen kom og blev klippet for en bajer eller for en femmer. Det var formentlig også her, at mange rygter blev bragt til torvs.

Så var der malermesteren og hans store familie, som boede ved siden af en gammel dame, som vi kaldte Olivia. Hun var meget meget gammel og meget skrap, og vi var frygtelig bange for hende. Ved siden af hende boede en endnu skrapere dame, fru Paksmund kaldte vi hende. Mon hun hed det? Hun var så skrap, at hvis vi kom til at kaste en bold ind til hende, når vi spillede rundbold på vejen, så blev bolden skåret over i hendes brødmaskine, og resterne kastet ud til os.

Vi havde mange fantasier om at komme blæk i en bold, og morede os ved tanken om, hvordan blækket ville sprøjte ud over hende, når bolden havnede i brødmaskinen.

Så var der ægteparret med katten i snor. Manden havde været i USA i sine unge dage, og derfor gik han altid med amerikanerslips og med skjorten udenpå bukserne, som man brugte over-there. Siden, da min far for at tjene penge, tilbragte nogle sæsoner som frisør på Thule Air Base i Grønland, og også vendte hjem som en slags amerikaner, talte de to mænd helst amerikansk sammen. Det fæg med amerikansk slang i haven, når manden blev klippet, eller når de to mødtes på gaden.

”Den platfodede ørkenvandrer”. En tynd, høj mand med fødder, der formentlig krævede en størrelse 47 i sko, og som boede hjemme hos sin mor og far. Han var formentlig ikke særlig gammel, men gik med blød hat og cottoncoat. Han virkede skrap og selvhøjtidelig og havde kun sure miner og hårde ord til overs for os børn, når vi spillede rundbold på vejen, og han var så uheldig at få bolden i hovedet. På et tidspunkt fik han en kæreste, og vi var fulde af sympati og forståelse med pigen, da vi hørte, at hun havde forladt ham.

Pigen, der altid skulle til violinspil, hører også med til mine erindringer. Vi syntes alle sammen, at der var så synd, når hun gik der med sin violin, og vi legede så godt. Vi tænkte slet ikke over, at hun

måske kunne lide det, og muligvis selv havde valgt det. Gud ved, om hun er blevet musiker. Hun har i hvert fald øvet sig meget.

Over for købmandsgården boede en sød ældre dame. Den søde ældre dame, fru M., var mor til min fars gamle skolekammerat, og det var en frygtelig historie. Hendes barnebarn, som jeg kendte fra gården på Brønshøj Torv, blev nemlig forældreløs på dramatisk vis. Historien lyder sådan: Hendes mor og far skulle skilles og var flyttet fra hinanden, og rygter sagde, at den sidste dag i deres separationsperiode bad faderen om lov til at sove en sidste gang sammen med moderen. Næste morgen var de begge døde. Han skulle angiveligt have åbnet for gashanen, og stakkels barn, der havde sovet hos sin mormor i Risvangen denne nat, var nu forældreløs.

Hun var ca. 10-12 år gammel og blev sendt til sin moster i USA, hvor hun skulle vokse op.

Der er endnu en person, der hører min barndomsvej til. Det er "den rødsnude". Bagerkonen på den anden side af Frederikssundsvej, hvor vi hver morgen købte vores franskbrød. Hun var så nærig, så hvis vi engang imellem fik småkager eller andet gratis af hende, kunne vi være sikre på, at det var dårligt og burde have været smidt ud for længst.

De der boede nede på bakken ned mod Højlandsvangen, kendte vi ikke, men til og med nr. 41 vidste vi faktisk alt om alle.

Eller mente, at vi vidste alt, og vidste vi det ikke, troede vi i hvert fald på rygter og myter. Der var mange typer mennesker på vejen. de skrappe, de flinke, de gamle, de unge, børnene, plattenslagerne, eneboerne, hende vi troede var lesbisk uden helt at vide, hvad det betød, Anna med kærestesorgen, en enkelt familie, som vi mente måtte være meget velhavende, og så var der hende der blev gravid som 16 årig. Hun var adopteret, og levede vist ikke op til sin pæne borgerlige forældres drøm om et barn. Der var "de hellige", et par små søskende, der med ranke rygge og små raske skridt hver søndag bevægede sig mod Brønshøj Kirke. Der var hunden Pan, en stor godmodig schæferblanding, der i en periode var ved at drive min far til vanvid, hvilket i øvrigt ikke var svært, ved hver dag at lægge en kæmpe "vægter" lige uden for vores havelåge, og så var der min farfar, der på et tidspunkt boede til leje hos noget familie i nr. 20.

Nu er de fleste væk, men erindringen, smerten, angsten, uhyggen, vemodet og glæden eksisterer stadig ved tanken om dette persongalleri.

Hvad enten det jeg husker er sandt eller ej.

Eva Elming (tidl. Lindenhoff)

Toftagervej 13

2700 Brønshøj

Tlf. 26285159